

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 18. januar 2023

Sag BS-14654/2022-HJR
(1. afdeling)

TryghedsGruppen smba
(advokat Jan Steen Hansen)

mod

Skatteministeriet
(advokat Steffen Sværke)

I tidligere instans er afsagt dom af Østre Landsrets 5. afdeling den 18. marts 2022 (BS-30898/2020-OLR).

I pådømmelsen har deltaget ni dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Hanne Schmidt, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Jens Kruse Mikkelsen, Lars Apostoli, Anne Louise Bormann og Jørgen Steen Sørensen.

Påstande

Appellanten, TryghedsGruppen smba, har påstået, at det bindende svar senest ændret ved landsrettens dom ændres til "Ja".

Indstævnte, Skatteministeriet, har påstået stadfæstelse.

Supplerende sagsfremstilling

Baggrunden for etablering af TryghedsGruppen smba

Tryg Forsikring A/S bestod tidligere af to gensidige forsikringselskaber (Tryg Forsikring, Gensidigt Skadesforsikringselskab, og Tryg Forsikring, Gensidigt Livsforsikringselskab). I 1991 blev selskaberne omdannet til aktieselskaber

(Tryg Forsikring Skadesforsikringselskab A/S og Tryg Forsikring Livsforsikringselskab A/S). Selskaberne var ejet af Tryg Holding A/S, der var ejet af Tryg S amba (andelsselskab med begrænset ansvar) og Tryg L amba.

I et brev af 15. november 1989 fra Tryg Forsikring til Finanstilsynet anføres om den påtænkte omdannelse til aktieselskabsform bl.a.:

”Som følge af den almindelige udvikling på hele det finansielle område med en begyndende opblødning af grænserne for selskabernes traditionelle aktiviteter og med etablering af forskellige samarbejdsformer hen over disse grænser, finder Tryg Forsikrings ledelse det nødvendigt at tage skridt til at omdanne selskabsformen for koncernens to moderselskaber fra den gensidige selskabsform til aktieselskabsformen.

...

Ejerskabet til de gennem tiden oparbejdede egenkapitalstørrelser forbliver hos forsikringstagerne, men der udloddes ingen ejerandele til disse.”

I Finanstilsynets svar af 21. december 1989 anføres bl.a.:

”Sagen har været forelagt på Forsikringsrådets møde den 18. december 1989.

Man skal herefter meddele, at Finanstilsynet kan acceptere principperne i den fremlagte skitse.

De nærmere enkeltheder vedrørende strukturplanens gennemførelse vil skulle drøftes ved forhandlinger mellem selskaberne og tilsynet.

Endvidere vil Finanstilsynet kræve oplysning om de nye andelsselskaber med begrænset ansvar, herunder om deres bestyrelse og kræve vedtægterne indsendt til gennemsyn. Tilsynet vil kræve særlige regler om opløsning, som sikrer dels et betragteligt flertal, dels klare regler om formuens fordeling ved opløsning eller fusion.”

I 1995 blev Tryg S amba og Tryg L amba fusioneret til Tryg smba (selskab med begrænset ansvar). Af Erhvervs- og Selskabsstyrelsens brev af 4. maj 1995 til Tryg Forsikring fremgår i den forbindelse bl.a.:

”Det fremgår af selskabernes vedtægter, der er identiske, at formålet alene er at eje aktier i forsikringsvirksomheder. Af vedtægternes § 3.1 er selskabets medlemmer oplyst til at være de til enhver tid værende forsikringstagere i TRYG forsikringselskaberne. Medlemmerne har ingen hæftelse, men disse har ej heller indskudt kapital i forbindelse med optagelsen, idet såvel optagelse som udmeldelse sker pr. automatik ved

tegning henholdsvis manglende betaling af forsikringspræmie i forsikringsselskaberne.

Der er ingen samhandel med medlemmerne, idet al aktivitet foregår mellem forsikringsselskaberne og forsikringstagerne. Denne aktivitet kan ikke sidestilles med samhandel i andelsselskaberne. Den manglende samhandel i andelsselskaberne bekræftes af, at årsberetningerne for 1993 og 1994 fremgår, at begge AmbA'er 'ingen selvstændige aktiviteter har ud over at besidde aktier i ...'.

Der er ingen vedtægtsmæssige regler om overskudsfordeling og kun i forbindelse med selskabernes eventuelle opløsning (uden fusion) jvf § 15, 3 kan der blive tale om at 'selskabets formue skal fordeles efter principper, som er godkendt af Finanstilsynet.'

Fra Finanstilsynet har styrelsen indhentet en udtalelse, hvoraf det fremgår, at de to andelsselskaber ikke er undergivet et egentligt tilsyn. Finanstilsynet har dog i forhold til bestemte vedtægtsbestemmelser (formål, afstemning og opløsning) kompetence til at godkende ændringer og principper, men dette bevirker ikke, at Finanstilsynet fører tilsyn med andelsselskaberne på samme måde, som Finanstilsynet fører tilsyn med finansielle virksomheder. Selskaberne er derfor ikke undtaget Lov om erhvervsdrivende virksomheder i medfør af lovens § 5, stk. 1.

Det er på baggrund af det oplyste vedrørende de faktiske forhold samt vedtægterne, styrelsens opfattelse, at selskaberne er omfattet af Lov om erhvervsdrivende virksomheder og derfor er registreringspligtig i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen som virksomhed med begrænset ansvar jvf lovens § 8 jvf. § 3.

Styrelsen finder derimod ikke, at selskaberne kan anses for omfattet af definitionen af et andelsselskab i lov om erhvervsdrivende virksomheder jvf lovens § 4, idet selskabernes medlemmer hverken deltager i selskabets overskudsfordeling, og der ingen samhandel er mellem selskaberne og medlemmerne. Forsikringsselskaberne og deres kunder, benævnt som medlemmer, har således ikke fælles interesser i selskabernes drift, da en øget overskudsandel i moderselskaberne hverken formelt eller i praksis resulterer i billigere forsikringer.

TRYG moderselskaberne kan derfor alene registreres med betegnelsen smba efter lovens § 3."

I 2015 var Tryg Forsikring Skadesforsikringsselskab og Tryg Forsikring Livsforsikringsselskab fusioneret til Tryg Forsikring, og Tryg smba havde ændret navn

til TryghedsGruppen smba. Medlemmerne af TryghedsGruppen var bl.a. forsikringstagerne i Tryg Forsikring og Nordea Liv & Pension. Samme år blev TryghedsGruppen opdelt, således at forsikringstagerne i Nordea Liv & Pension indtrådte i den nystiftede forening NLP fmba (forening med begrænset ansvar).

TryghedsGruppen ejer delvist Tryg A/S, der ejer Tryg Forsikring.

Af et baggrundsnotat af 25. februar 2015 udarbejdet af TryghedsGruppen fremgår om den nævnte opdeling bl.a.:

"Opdeling af TryghedsGruppen

På et ekstraordinært repræsentantskabsmøde den 24. februar 2015 indikerede repræsentantskabet, at de ønskede, at bestyrelsen på det ordinære repræsentantskabsmøde den 18. marts 2015 skulle fremsætte et forslag, hvor TryghedsGruppen smba opdeles i to enheder, hvorved medlemmer, som er forsikringstager i Tryg, forbliver medlemmer i TryghedsGruppen, og de medlemmer, som er forsikringstager i Nordea Liv & Pension, bliver medlemmer i en nyetableret forening, Foreningen NLP ("NLP fmba"). Derudover var der enighed om, at det skal være muligt for de to enheder at udbetale bonus til medlemmerne.

...

Boks 1. Bonus

Et af de centrale formål i processen har været etableringen af en bonusordning for medlemmerne. Der lægges op til, at der for såvel TG som NLP fmba introduceres en bonusmodel, som i princippet svarer til en overskudsdisponering af det foregående års økonomiske resultater. ..."

Vedtægterne for TryghedsGruppen

Af TryghedsGruppens vedtægter fremgår bl.a.:

"Navn og hjemsted

§ 1

- 1.1 Selskabets navn er TryghedsGruppen smba. Selskabet udøver også virksomhed under binavnene TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) og Tryg i Danmark smba (TryghedsGruppen smba).
- 1.2 Selskabets hjemsted er Lyngby-Taarbæk kommune.

...

Medlemmer

§ 3

- 3.1 Medlemmerne er de til enhver tid værende danske forsikringstagere i Tryg Forsikring A/S (CVR-nr. 24 26 06 66) og sådanne forsikringsselskaber, hvormed Tryg Forsikring A/S måtte fusionere, samt danske forsikringstagere i henhold til forsikringsporteføljer, som Tryg Forsikring A/S måtte købe. En forsikringstager anses for dansk, når den pågældende har fast bopæl eller hjemsted i Danmark.
- 3.2 Forsikringer, som (i) er distribueret af leverandøren af et produkt/tjenesteydelse som supplement til produktet/tjenesteydelsen, og (ii) dækker en risiko vedrørende det pågældende produkt/tjenesteydelse, og (iii) typisk kan overdrages sammen med produktet/tjenesteydelsen, og (iv) typisk markedsføres primært med anvendelse af et andet varemærke end Tryg varemærket, eventuelt i kombination med Tryg varemærket, kan ikke danne grundlag for medlemskab.
- 3.3 Medlemmerne hæfter ikke for selskabets forpligtelser.
- 3.4 Et medlem har ved udtræden af selskabet ikke krav på nogen del af selskabets formue.
- 3.5 Selskabets formue og indtægter kan kun udbetales medlemmerne ved opløsning af selskabet, og da kun hvis opløsningen ikke sker i forbindelse med fusion af selskabet med et andet selskab. Dog kan der udbetales bonus til medlemmerne i henhold til § 15.
- 3.6 Medlemmerne udøver deres rettigheder gennem:
 Repræsentantskabet
 Bestyrelsen
 Direktionen
 ...

Afstemninger

§ 7

...

7.3. En beslutning om opløsning af selskabet er kun gyldig, hvis den er vedtaget af mindst 9/10 af samtlige repræsentanter. ...

...

Bonus

§ 15

- 15.1 Bestyrelsen kan stille forslag om, at der udbetales bonus til medlemmerne, hvis selskabet i et regnskabsår opnår et overskud efter almenyttige aktiviteter på mere end 1% af selskabets samlede formue. Hvis der opnås et overskud på mindre end 1%, kan der ikke udbetales bonus, og et overskud på under 1% indgår ikke i en bonusopgørelse for et senere regnskabsår. Det samlede bonusbeløb kan ikke overstige det beløb efter skat, som selskabet modtager i udbytte og i avance ved aktie-tilbagekøb fra Tryg A/S i det pågældende regnskabsår.
- 15.2 Det samlede bonusbeløb fastsættes endvidere ud fra en samlet vurdering af det foregående års økonomiske resultater og selskabets aktuelle kapitalberedskab.
- 15.3 Bestyrelsen fremsætter forslag om udbetaling af bonus på det ordinære repræsentantskabsmøde, hvor forslaget skal godkendes af repræsentantskabet med det flertal, der fremgår af § 7.4 (simpelt flertal). Repræsentantskabet kan ikke beslutte at udbetale et højere bonusbeløb end foreslået eller tiltrådt af bestyrelsen.
- 15.4 Hvis der træffes beslutning om udbetaling af bonus, fordeles bonusbeløbet forholdsmæssigt i forhold til de enkelte medlemmers indbetalte forsikringspræmier til Tryg Forsikring A/S opgjort pr. 31. december i det regnskabsår, som bonussen udbetales på baggrund af. Forsikringspræmier vedr. forsikringer som nævnt i § 3.2 indgår ikke i opgørelsen af et medlems indbetalte forsikringspræmier.
- 15.5 For at være berettiget til at modtage bonus, skal et medlem være forsikringstager pr. 31. december i det regnskabsår, som bonussen udbetales på baggrund af, såvel som på det tidspunkt, hvor repræsentantskabet vedtager den pågældende udbetaling af bonus.
- 15.6 Retten til bonus er en personlig ret for medlemmerne, og retten kan således ikke overdrages til tredjemand hverken til eje eller sikkerhed.

Opløsning

§ 16

- 16.1 Såfremt repræsentantskabet med det i § 7.3 nævnte kvalificerede flertal har truffet beslutning om opløsning af selskabet, bortset fra opløsning der sker i forbindelse med fusion af selskabet med et andet selskab, skal repræsentantskabet vælge en eller flere likvidatorer til at gennemføre opløsningen. Likvidator træder i stedet for selskabets bestyrelse og direktion.

- 16.2 Lov om visse erhvervsdrivende virksomheders regler om likvidation finder anvendelse.
- 16.3 Selskabets formue skal fordeles blandt medlemmerne efter principper, som skal godkendes af Erhvervsstyrelsen, og som nærmere skal bestemmes af repræsentantskabet med det i § 7.3, stk. 1, første punktum nævnte kvalificerede flertal.
- 16.4 Afsluttende likvidationsregnskab skal godkendes af repræsentantskabet.
- 16.5 En beslutning om ændring af vedtægternes § 16 er kun gyldig, hvis den er godkendt af Erhvervsstyrelsen.”

Vejledende udtalelse fra Erhvervsstyrelsen

Til brug for Højesteret anmodede TryghedsGruppen ved brev af 1. september 2022 Erhvervsstyrelsen om en udtalelse. Af brevet fremgår bl.a.:

”Erhvervsstyrelsen anmodes herved om ved en skriftlig udtalelse nærmere at angive, hvilke rammer, der vil være for Erhvervsstyrelsens godkendelse af de principper efter hvilke selskabets formue skal fordeles blandt selskabets medlemmer ved en opløsning af selskabet, jf. § 16.3 i selskabets vedtægter (bilag 2), idet der ønskes Erhvervsstyrelsens begrundede svar på følgende konkrete spørgsmål:

1. Kan Erhvervsstyrelsen bekræfte,
 - a) at den selskabsretlige ligeretsgrundsætning vil være styrende for Erhvervsstyrelsens godkendelse af de principper, efter hvilke selskabets formue skal fordeles blandt selskabets medlemmer ved en opløsning af selskabet, eller
 - b) at den selskabsretlige ligeretsgrundsætning ikke vil være styrende for Erhvervsstyrelsens godkendelse af de principper, efter hvilke selskabets formue skal fordeles blandt selskabets medlemmer ved en opløsning af selskabet?
2. Kan Erhvervsstyrelsen bekræfte,
 - a) at Erhvervsstyrelsen på baggrund af formuleringen af § 16.3 i selskabets vedtægter (bilag 2) vil kunne godkende principper om fordeling af formuen i tilfælde af selskabets opløsning, uanset at disse principper medfører, at visse medlemmer eller grupper af medlemmer ikke gives andel i formuen, eller

- b) at Erhvervsstyrelsen på baggrund af formuleringen af § 16.3 i selskabets vedtægter (bilag 2) ikke vil kunne godkende principper om fordeling af formuen, disse principper medfører, at visse medlemmer eller grupper af medlemmer ikke gives andel i formuen ved selskabets opløsning?"

Af Erhvervsstyrelsens svar af 18. oktober 2022 fremgår bl.a.:

"Indledning

Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at den begrænsede materielle regulering i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder af virksomheder med begrænset ansvar (VMBA) omfattet af lovens § 3 medfører, at de selskabsretlige regler – i det omfang disse kan anses som udtryk for almene selskabsretlige principper – finder anvendelse som udfyldende fortolkningsbidrag for VMBA'ere. Dette gælder navnlig selskaber med begrænset ansvar (SMBA) som nævnt i lovens § 3, stk. 2, som netop har en række karaktertræk til fælles med kapitalselskaber.

Ved lov nr. 616 14. juli 2011 blev der indført et offentligt legalitetstilsyn med omdannede tidligere finansielle virksomheder i kapital 5 a i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Tilsynet har ligheder med det tilsyn, som Erhvervsstyrelsen fører med de erhvervsdrivende fonde og omfatter således tilsyn med overholdelse af bl.a. vedtægtsforhold. På grund af de pågældende virksomheders struktur, herunder særligt at de har deltagere med ejerbeføjelser, er der i henhold til lovbemærkningerne tale om en tilpasset model for tilsynet med disse virksomheder i forhold til de erhvervsdrivende fonde.

I Erhvervsstyrelsens tilsyn med de omdannede tidligere finansielle virksomheder, som bl.a. TryghedsGruppen smba er underlagt, inddrages de almindelige selskabsretlige principper, når det vurderes relevant i forhold til den konkrete sag og problemstilling. Som eksempel herpå kan nævnes principperne for generalforsamlingsbeslutninger i selskabslovens §§ 105-107, som efter styrelsens vurdering kan anvendes analogt for VMBA'ere.

1. Ligeretsgrundsætningen

For så vidt angår spørgsmålet, om hvorvidt den selskabsretlige ligeretsgrundsætning vil være styrende for Erhvervsstyrelsens godkendelse af de principper, efter hvilke selskabets formue skal fordeles blandt selskabets medlemmer ved en opløsning af selskabet, bemærker styrelsen følgende.

Ændringer i vedtægten for omdannede tidligere finansielle virksomheder kan kun ske med Erhvervsstyrelsens godkendelse, jf. § 19 b, stk. 1, i

lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Det er styrelsens vurdering, at en beslutning om at opløse en omdannet tidligere finansiel virksomhed må sidestilles med en vedtægtsændring.

Ved vedtægtsændringer – og dermed også opløsninger – skal styrelsen påse, at disse ikke strider mod deltagernes rettigheder, jf. § 19 b, stk. 2, i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder. Ifølge lovbemærkningerne til bestemmelsen indebærer dette, at styrelsen ved vedtægtsændringer skal påse, at der ikke sker forringelse af deltagernes rettigheder og muligheder for at påvirke beslutningsprocessen (minoritetsbeskyttelse).

Det fremgår ligeledes af lovbemærkningerne, at der skal lægges vægt på, at ændringen ikke begrænser deltagernes mulighed for at gøre deres indflydelse gældende i virksomheden, og at der skal ske en samlet vurdering af deltagernes demokratiske rettigheder og dermed en konkret vurdering i den enkelte sag.

De nævnte kriterier er efter Erhvervsstyrelsens vurdering meget nært beslægtede med ligeretsgrundsætningen, som den kommer til udtryk i selskabslovens § 45. Det er samtidig Erhvervsstyrelsens vurdering, at ligeretsgrundsætningen er udtryk for et alment gyldigt selskabsretligt princip, der gælder for alle selskabsformer om, at ensartede selskabsdeltagere nyder den samme retsstilling, medmindre andet er vedtaget i selskabets vedtægter, og at selskabsdeltagerne ikke må forskelsbehandles.

På den baggrund er det Erhvervsstyrelsens vurdering, at både lov om visse erhvervsdrivende virksomheder § 19 b og den selskabsretlige ligeretsgrundsætning vil være styrende for styrelsens godkendelse af de principper, efter hvilke selskabets formue skal fordeles blandt selskabets medlemmer ved en opløsning af selskabet.

2. Fordeling af selskabets formue ved opløsning

Om Erhvervsstyrelsen på baggrund af formuleringen af § 16.3 i selskabets vedtægter vil kunne godkende principper om fordeling af formuen i tilfælde af selskabets opløsning, hvis disse principper medfører, at visse medlemmer eller grupper af medlemmer ikke gives andel i formuen, kan styrelsen bemærke det følgende.

Indledningsvis skal Erhvervsstyrelsen oplyse, at kravet i vedtægternes § 16.3 om, at TryghedsGruppens formue skal fordeles blandt medlemmerne efter principper, som skal godkendes af Erhvervsstyrelsen, må anses som en kodificering af det tilsyn, som styrelsen fører med selskabet efter kapitel 5 a i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder.

Det er Erhvervsstyrelsens vurdering, at formuen i et SMBA som det klare selskabsretlige udgangspunkt skal fordeles til samtlige selskabsdeltagere, medmindre vedtægten fastsætter noget andet, når selskabet opløses. Det er ligeledes styrelsens vurdering, at fordelingen af likvidationsprovenuet skal ske i overensstemmelse med den selskabsretlige liggeretsgrundsætning. Fordelingen af likvidationsprovenuet skal endvidere ske i overensstemmelse med kriteriet i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder § 19 b om, at der efter en samlet konkret vurdering ikke må ske en forringelse af deltagernes demokratiske rettigheder.

På den baggrund er det Erhvervsstyrelsens vurdering, at styrelsen som udgangspunkt ikke vil kunne godkende principper om fordeling af formuen i tilfælde af selskabets opløsning, hvis disse principper medfører, at visse medlemmer eller grupper af medlemmer ikke gives andel i formuen."

Retsgrundlag

Personskatteloven

Personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, har denne ordlyd:

"§ 4 a. Aktieindkomst omfatter det samlede beløb af:

- 1) aktieudbytte efter ligningslovens § 16 A samt beløb omfattet af virksomhedsomdannelseslovens § 4, stk. 4, 3. pkt., fra selskaber, der er skattepligtige efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 1, 2, 2 e, 2 h, 4 eller 5 a, eller som er eller har været hjemmehørende i udlandet, medmindre aktierne er omfattet af aktieavancebeskatningslovens § 19 C."

Bestemmelsen blev (med udtrykket "Udbytteindkomst" og ikke "Aktieindkomst") indsat i personskatteloven ved lov nr. 218 af 10. april 1991 om ændring af forskellige skattelove (Ophævelse af dobbeltbeskatningen af aktieudbytte). Af de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår bl.a. (Folketingstidende 1990-91, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 9, sp. 225 ff.):

"2. Skatterefterskiftet.

Lovforslagets formål er at ophæve dobbeltbeskatningen af aktieudbytter.

Skatterefterskiftet af 19. juni 1985 mellem Det Konservative Folkeparti, Venstre, Centrum Demokraterne, Kristeligt Folkeparti, Det Radikale Venstre og Socialdemokratiet indeholdt følgende afsnit:

'Den gældende dobbeltbeskatning af aktieudbytter m.v. ophæves, således at udloddet selskabsoverskud for fremtiden ikke beskattes både i selskabet og hos aktionæren.'

...

3. Gældende regler

I dag lempes dobbeltbeskatningen ved at skattemyndighederne yder udbyttedtageren en skattegodtgørelse på 25 pct. af udbyttet, når beløbet selvangives. Skattegodtgørelsen og udbyttet medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. For personer medregnes udbyttet og skattegodtgørelsen tillige ved opgørelsen af kapitalindkomsten. Når skatten er beregnet, modregnes skattegodtgørelsen i det samlede skattebeløb. Det udbyttegivende selskab indeholder en foreløbig kildeskat på 30 pct. af udbyttet, som modregnes i slutskatten. Kildeskatten har derfor ingen betydning for aktionærens samlede skat af udbyttet.

...

6. Baggrunden for lovforslaget.

Lovforslaget er udformet under hensyn til følgende krav, der alle var indeholdt i skattereformaftalen:

- 1) udloddet selskabsoverskud beskattes ikke både i selskabet og hos aktionæren,

...

ad 1. Begrebet dobbeltbeskatning.

Ved begrebet 'dobbeltbeskatning' kan forstås det forhold, at den samme indtægt beskattes i flere led. Det er dog mere nærliggende at forstå begrebet 'dobbeltbeskatning' som den merbeskatning, som er resultatet af, at den samme indkomst beskattes i to eller flere led. På den baggrund kan en ophævelse af dobbeltbeskatningen ske ved at beskatningen af udbyttet – i selskabet og hos aktionæren – tilsammen reduceres til et niveau, der svarer til det beskatningsniveau, som andre tilsvarende indkomster er undergivet.

En beskatning af udbytte med 30 pct. vil for personer bevirke en samlet beskatning af udloddet selskabsindkomst på 57 pct. Når man tager hensyn til, at selskabet først betaler skat i året efter indtjeningsåret, og at udbytteskatten også først forfalder i det efterfølgende år, vil den samlede beskatning svare til beskatningsniveauet for anden kapitalindkomst optjent direkte af en person."

Af lovforslagets bemærkninger til bestemmelsen i § 4 a, stk. 1, nr. 1, fremgår bl.a. (anf. st., sp. 235):

"Efter forslaget skal aktieudbytte ikke længere indgå ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, kapitalindkomsten eller den personlige

indkomst. Udbyttet beskattes derimod som 'udbytteindkomst', der bliver en særskilt indkomstart i forbindelse med skatteberegningen.

Udbytteindkomsten omfatter de udbytter, som efter de gældende regler berettiger til skattegodtgørelse Det vil først og fremmest sige udbytte fra aktie- og anpartsselskaber, der er skattepligtige efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 1. Tilsvarende gælder udbytte fra aktieselskabslignende selskaber, der er skattepligtige efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, hvor ingen af selskabsdeltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser, og hvor overskuddet fordeles i forhold til den indskudte kapital."

Ved lov nr. 421 af 25. juni 1993 om ændring af bl.a. aktieavancebeskatningsloven (Ensartet udbytte- og aktieavancebeskatning m.v.) blev udtrykket "Udbytteindkomst" i § 4 a, stk. 1, nr. 1, ændret til "Aktieindkomst".

Selskabsskatteloven

Personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, henviser til bl.a. selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, 2e, 2h og 4. Disse bestemmelser har denne ordlyd:

"§ 1. Skattepligt i henhold til denne lov påhviler følgende selskaber og foreninger mv., der er hjemmehørende her i landet:

...

2) andre selskaber, i hvilke ingen af deltagerne hæfter personligt for selskabets forpligtelser, og som fordeler overskuddet i forhold til deltagerne i selskabet indskudte kapital, selskaber omfattet af § 2 C og registrerede selskaber med begrænset ansvar,

...

2e) elselskaber ... Skattepligten gælder uanset elselskabets organisationsform...

...

2h) vandforsyningsselskaber... Skattepligten gælder uanset vand- henholdsvis spildevandsforsyningsselskabets organisationsform...

...

4) foreninger, hvis formål er at fremme medlemmernes fælles erhvervs-mæssige interesser gennem deres deltagelse i foreningens virksomhed som aftagere, leverandører eller på anden lignende måde, og som ikke er omfattet af nr. 2, 3 eller 3 a,"

Ligningsloven

Personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, henviser endvidere til "aktieindkomst efter ligningslovens § 16 A".

Ligningslovens § 16 A, stk. 1, og stk. 2, nr. 1, har denne ordlyd:

”§ 16 A. Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes udbytte af aktier, andelsbeviser og lignende værdipapirer, jf. dog stk. 4.

Stk. 2. Til udbytte henregnes:

1) Alt, hvad der af selskabet udloddes til aktuelle aktionærer eller andelshavere, jf. dog stk. 3, og afståelsessummer omfattet af § 16 B, stk. 1.”

Bestemmelsen blev indsat i loven ved lov nr. 160 af 31. maj 1961 om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. Af lovens forarbejder fremgår bl.a. (Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 7, sp. 833):

”Reglerne om, hvad der skal betragtes som indkomstskattepligtigt udbytte af aktier, andelsbeviser og lignende værdipapirer indeholdes i den i § 6 foreslåede ny § 16 A i ligningslovbekendtgørelsen.

De hidtidige regler herom findes i statskattelovens § 4 e, jfr. ligningslovens § 6. Ifølge statskattelovens § 4 e betragtes som skattepligtigt udbytte alt, hvad der af et selskab udbetales aktionærer eller andelshavere som en del af selskabets i sidste eller tidligere regnskabsår indtjente overskud, hvad enten udbetalingen sker i form af dividende, som udlodning ved selskabets likvidation el. lign. eller ved udstedelse af friaktier. Denne bestemmelse er ved ligningslovens § 6 suppleret med en regel om, at indkomstskattepligten ikke alene omfatter udbytte, der udloddes af det gennem selskabets drift indtjente overskud, men også udlodning af en af selskabet på anden måde, f. eks. ved realisation af formuegenstande, indvunden fortjeneste.

Efter den foreslåede § 16 A omfatter indkomstskattepligten principielt enhver udlodning fra selskabet, uanset om denne hidrører fra indtjent overskud, indkomstskattefri formueforøgelser eller fra den i selskabet indskudte kapital. Friaktier og friandele betragtes dog ikke som udbytte. Det samme gælder likvidationsudlodninger i det kalenderår, hvori selskabet endeligt opløses.”

Aktieavancebeskatningsloven

Aktieavancebeskatningslovens § 1, stk. 1 og 2, har denne ordlyd:

”§ 1. Gevinst og tab ved afståelse af aktier medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Lovens regler om aktier finder tilsvarende anvendelse på anparter i anpartsselskaber, andelsbeviser, omsættelige investeringsbeviser og lignende værdipapirer. ...”

Bestemmelsen kan føres tilbage til § 1 i lov nr. 295 af 10. juni 1981 om beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier m.v., der bygger på betænkning nr. 856/1978 om beskatning af aktieavancer. I denne betænkning anføres (s. 189) om beskatningshjemlen efter den dagældende bestemmelse i § 2, nr. 6, i lov om særlig indkomstskat bl.a.:

”Efter § 2, nr. 6, i lov om særlig indkomstskat, henregnes der til den særlige indkomst fortjeneste og tab ved afståelse af *aktier, andelsbeviser og lignende værdipapirer*.

Det er imidlertid fast antaget, at udtrykket 'lignende værdipapirer' kun omfatter værdipapirer, der giver indehaveren en egentlig andelsret i selskabet, hvilket netop ikke er tilfældet for så vidt angår konvertible obligationer.

Ihændeageren af en konvertibel obligation er ikke lodtager til en del af selskabets formue, men er kreditor i selskabet, og dækkes i tilfælde af selskabets opløsning sammen med selskabets simple kreditorer forud for selskabets aktionærer eller andelshavere.”

Anbringender

TryghedsGruppen har supplerende anført navnlig, at henvisningen i personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, til ligningslovens § 16 A ikke indebærer et dobbeltkrav, således at der både skal være tale om udbytte fra selskaber omfattet af f.eks. selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, og udbytte af aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer. Henvisningen i § 4 a, stk. 1, nr. 1, er alene en henvisning til udbyttedefinitionen i § 16 A, stk. 2. I den foreliggende sag er det derfor tilstrækkeligt til at anse udbetaling af bonus som aktieindkomst, at TryghedsGruppen er omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, og at den udbetalte bonus har karakter af udlodning til medlemmerne.

Denne forståelse af personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, er i overensstemmelse med bestemmelsens formål, der er at undgå dobbeltbeskatning. Forståelsen stemmer også med forarbejderne, hvor det er anført, at sigtet var, at aktieindkomst skulle omfatte de udbytter, som efter de dagældende regler var berettiget til skattegodtgørelse. Dette var udbytte fra selskaber omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, jf. bl.a. Skatteministeriets cirkulære nr. 37 af 10. februar 1977 om lempelse af dobbeltbeskatningen af udloddede selskabsindkomster.

Forståelsen støttes også af sammenhængen med anden lovgivning, herunder kildeskattelovens § 65, stk. 1. Efter denne bestemmelse skal der i forbindelse med enhver vedtagelse eller beslutning om udbetaling af udbytte af aktier eller andele i selskaber eller foreninger omfattet af f.eks. selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, indeholdes skat af udbyttet. Udbyttebegreberne i personskatteloven og kildeskatteloven er identiske, og dette viser, at enhver udlodning af udbytte

fra et selskab omfattet af f.eks. selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2, er aktieudbytte efter personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1. Det gælder, uanset om der er tale om udbytte af aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer.

Endvidere støttes forståelsen af sammenhængen med de senere udvidelser af anvendelsesområdet for personskattelovens § 4 a, stk. 1, med andelsselskaber, elselskaber og vandforsyningsselskaber. Af forarbejderne til de pågældende lovændringer fremgår, at udbytte, der modtages fra sådanne selskaber, skal beskattes som aktieudbytte hos modtageren, og det anføres ikke, at dette alene skulle gælde for de foreninger og selskaber, hvor modtagerne har aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer.

Hvis Højesteret finder, at beskatning som aktieindkomst efter personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, kræver, at medlemmerne af TryghedsGruppen har aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer, er kravet opfyldt. Udbetaling af bonus er udlodning af udbytte, og medlemmerne har andelsbeviser i TryghedsGruppen. Under alle omstændigheder har medlemmerne andelsret i TryghedsGruppen og dermed "lignende værdipapirer", idet medlemmerne i tilfælde af opløsning har et vedtægtsbestemt krav på en andel af formuen. Dette er godtgjort ved Erhvervsstyrelsens vejledende udtalelse af 18. oktober 2022. Det kan ikke herudover indlægges i udtrykket "lignende værdipapirer", at værdipapiret skal kunne omsættes.

Skatteministeriet har supplerende anført navnlig, at personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, indebærer et dobbeltkrav, idet ikke alle udbetalinger fra selskaber, der er nævnt i bestemmelsen, skal beskattes som aktieindkomst. Det er alene beløb, der f.eks. kan kvalificeres som aktieudbytte efter ligningslovens § 16 A, der beskattes som aktieindkomst. Dette følger af ordlyden af § 4 a, stk. 1, nr. 1, og der er ikke i forarbejderne holdepunkter for en anden forståelse.

Denne forståelse er i overensstemmelse med den overordnede sammenhæng i beskatningssystemet. Formålet med indførelsen af § 4 a var at ophæve dobbeltbeskatning af aktieudbytte, og ophævelsen var baseret på den forudsætning, at der allerede er sket beskatning af midlerne i det pågældende selskab, og at beskatning af udbyttet som personlig indkomst hos modtageren vil udgøre dobbeltbeskatning, dvs. beskatning af den samme indkomst to gange. En sådan dobbeltbeskatning sker imidlertid kun, hvis der er tale om udlodning til en person, som i forvejen er ejer eller medejer af den kapital, der har genereret udlodningen.

Hvis udbetaling derimod sker til selskabsdeltagere, der ikke er ejere eller medejere af selskabets kapital, er der ikke tale om dobbeltbeskatning, og formålet med § 4 a taler derfor imod at anse en sådan udbetaling for aktieindkomst. Sammenhængen med anden skattelovgivning, herunder de tidligere regler om skattegodtgørelse, kildeskattelovens § 65, stk. 1, og de løbende udvidelser af

selskabsskattelovens § 1, stk. 1, med bl.a. andelsselskaber, elselskaber og vandforsyningsvirksomheder, fører ikke til andet resultat.

TryghedsGruppens bonus til selskabets medlemmer har ikke karakter af udbytte, da medlemmerne ikke har ejerbeføjelser over selskabets kapital, og medlemmerne har i øvrigt hverken aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer i selskabet. Det ville forudsætte, at medlemmerne kunne sælge eller på anden måde omsætte det pågældende værdipapir og opnå et provenu ved udtræden, og at ejeren havde krav på en andel af selskabets formue i tilfælde af likvidation, jf. herved SKM 2001.11 Ø og UfR 2004.2121 H.

Ingen af disse betingelser er opfyldt. Det er således ubestridt, at medlemmerne af TryghedsGruppen ikke kan overdrage deres medlemskab eller opnå en økonomisk gevinst, når de ophører med at være forsikringstagere i Tryg Forsikring, hvor også deres medlemskab af TryghedsGruppen automatisk ophører. Medlemmerne er heller ikke i TryghedsGruppens vedtægter sikret nogen ret til likvidationsprovenu i tilfælde af opløsning. Det er meget hypotetisk, at TryghedsGruppen overhovedet skulle blive opløst, og der er efter formuleringen af vedtægterne ikke noget til hinder for, at visse medlemmer eller grupper af medlemmer i givet fald ikke får andel i formuen. Det sidste er ikke afkræftet ved Erhvervsstyrelsens vejledende udtalelse af 18. oktober 2022.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

Den 11. januar 2017 anmodede TryghedsGruppen smba Skattestyrelsen om bindende svar på, hvorvidt en kommende udlodning fra selskabet til dets deltagere skulle beskattes som aktieindkomst hos de deltagere, der er fysiske personer.

Den 27. juni 2017 besvarede Skatterådet spørgsmålet med "Nej". TryghedsGruppen påklagede svaret til Landsskatteretten, som den 19. februar 2020 ændrede svaret til "Ja".

Sagen angår, hvad der er den rigtige besvarelse af TryghedsGruppens spørgsmål. Problemstillingen er, om bonus, som TryghedsGruppen efter reglerne i selskabets vedtægter udbetaler til sine medlemmer, skal beskattes som aktieindkomst eller som personlig indkomst.

Generelt om regelsættet

Efter personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, omfatter aktieindkomst bl.a. aktieudbytte efter ligningslovens § 16 A fra selskaber, der er skattepligtige efter selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2. Efter ligningslovens § 16 A, stk. 1, medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst (med visse undtagelser) udbytte af aktier, andelsbeviser og lignende værdipapirer. Efter bestemmelsens stk. 2,

nr. 1, henregnes til udbytte (med visse undtagelser) alt, hvad der af selskabet udloddes til aktuelle aktionærer eller andelshavere.

Højesteret finder, at henvisningen i personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, til ligningslovens § 16 A efter sin ordlyd må forstås således, at det for at anse en indkomst for aktieindkomst er en betingelse, at der er tale om udbytte af aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer som nævnt i § 16 A, stk. 1. Der er ikke i forarbejderne til personskattelovens § 4 a eller efter bestemmelsens formål grundlag for en anden forståelse.

Det måtte på den baggrund kræve klare holdepunkter i sammenhængen med øvrig lovgivning på skatteområdet at anlægge en anden forståelse af personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, og Højesteret finder, at sådanne holdepunkter ikke foreligger. Højesteret tiltræder derfor, at beskatning som aktieindkomst efter personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, af aktieudbytte efter ligningslovens § 16 A forudsætter, at den pågældende har aktier, andelsbeviser eller lignende værdipapirer i selskabet, jf. § 16 A, stk. 1.

Udtrykket "lignende værdipapirer" i ligningslovens § 16 A, stk. 1, er ikke defineret i loven eller dens forarbejder, men må indebære, at der skal være tale om værdipapirer, som efter en samlet vurdering har relevante lighedstræk med aktier og andelsbeviser. Udtrykket anvendes også i aktieavancebeskatningslovens § 1, stk. 2, og i betænkning nr. 856/1978 om beskatning af aktieavancer, der ligger til grund for loven, er det om samme udtryk i den tidligere bestemmelse i § 2, nr. 6, i lov om særlig indkomstskat anført, at værdipapiret skal give indehaveren en egentlig andelsret i det pågældende selskab, således at vedkommende er lodtager til en del af selskabets formue.

Højesteret finder, at der ved bedømmelsen af, om et værdipapir må anses for "lignende" en aktie eller et andelsbevis, må lægges vægt på, hvilke rettigheder den pågældende ifølge værdipapiret har i selskabet, herunder til en andel af dets formue i tilfælde af opløsning og til at overdrage eller på anden måde omsætte værdipapiret. Der er som anført tale om en samlet vurdering, og der kan ikke på forhånd opstilles ufravigelige betingelser for at anse et værdipapir for "lignende" efter § 16 A, stk. 1.

Konkret om TryghedsGruppen

Som anført af landsretten er TryghedsGruppen omfattet af selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 2. Medlemmerne har ikke aktier eller andelsbeviser i TryghedsGruppen, og det afgørende efter personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, er derfor, om udbetalt bonus kan anses for udbytte af lignende værdipapirer, jf. ligningslovens § 16 A, stk. 1.

Ved vurderingen af dette spørgsmål lægger Højesteret vægt på de samme forhold som landsretten. Højesteret tiltræder, at rettighederne som medlem af

TryghedsGruppen er så begrænsede, at der ikke er tale om lignende værdipapirer, og finder i den forbindelse, at Erhvervsstyrelsens vejledende udtalelse af 18. oktober 2022 ikke kan føre til en anden vurdering.

Højesteret tiltræder herefter, at der ikke er tale om aktieindkomst, jf. personskattelovens § 4 a, stk. 1, nr. 1, og stadfæster derfor dommen.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal TryghedsGruppen smba betale 600.000 kr. til Skatteministeriet.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.